

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

Gazetă ese de 2 ori: Mercurea și Duminecă, Fără, candu condeu ajutoriale. — Pretiul: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu său 2 1/3 galbini mon. sunatioria.

Anulu XXXV.

Se prenumera la poste c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbra a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 75.

Brasovu 9 Octobre 27 Septembre

1872.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Diu'a onomastica

a Maiestatei Sale imperatului si regelui apostolicu Franciscu Iosif I. fù serbata in 4 Oct. trecutu aici cu cultu besericescu in toté besericile, si in beserică rom. catolica la 10 ore -si intruniraté bransiele si corporile atatu oficiresci catu si civile si scolarie ,cu tenerimea scolastica sub flamura, rogatiunile pentru fericirea regelui, a familiei preinalte si a intregei case domnitórie. Fia, că imperatulu si regele, inspirat de spiritulu adeverului si alu dreptatii divine, se-si pôta ferici toté poporele de sub coron'a s'a cu egala mesura de drepturi si benefaceri, pentruca epitetulu de mare, care i lu conserva inca natiunea romana din Transilvania, că gagiu alu animei parintesci, cu care i a recunoscute si sanctionat dreptulu de egalitate politica nationale, se remana tesaurulu celu mai pretiuitu pentru fiacare romanu, scrisu in analele natiunii romane cu litere eterne de recunoscientia si aderintia! —

Brasovu.

In 1-a Octobre, diu'a reinceperei cursurilor scolastice in scóele medie rom. catolice si ale statului, se propuse si in diet'a din Pest'a la desbatera proiectulu de lege despre redicarea Uiveritatii in Clusiu.

Una universitate pentru Transilvania e cea mai mare binefacere reclamata de totu sufletulu; inse nu asia, cum se pune ea in lucrare, numai cu limb'a maghiara că limba de institutiune, ci una universitate paritetica asteptam, in care se fia respectata si limb'a romana intocma pentru toté catedrele ei; pentruca altufeliu sudórea romanului, din care inca incurgu midiulócele materiali ale sustinerii ei, va strigá resplatiere la ceru, ca nu se respecta intru nemica, cu toté ca forméza majoritatea tierii in tota privinta. Unde e aici bunavoint'a maghiarului? Unde i suntu afectele fratiesci facia cu romanii, déca lu ignoréza cu totulu si la resolvirea problemei culturii mai inalta? Erá alta, candu institutele statului de cultura erau cu limb'a neutrale, atunci toté poporele se considera respectate in punctulu culturii, care era comuna, acum inse cu sudórea romanului se se redice universitate maghiara, pura maghiara, e pentru noi nu o binefacere, ci o cursa de desnationalisare de una, ér' de alta parte una ignorare perfecta a tuturor intereseelor de cultura nationale pentru romani! — 43 de catedre se redica acum deocamdata, si profesorii pentru acele se si afia denumiti; neci unu romanu nu se afia intre aceste denumiri si totusi se credebu, ca maghiari voru a fi amici natiunii romane!! — Dér' se redica si una catedra pentru limb'a romana: ei bine, in Turinu inca se afia asemene catedra si inca fora concursulu cu sudórea nostra la redicarea ei. Dér' ore se pôte, că fratii maghiari se tien, ca potu astupa gur'a romanului, scotiendule ochii cu acésta catedra in pretiulu sacrificialoru celor immens ce le face romanulu că pamenteanu, nu că veneticu, nici că cucerit, pentru statu? Intrebative si anim'a fratilor, ba consientia, déca mai poteti conta dup'atata horopsire la amici-

ti'a romanului, cari vi o pastréza că consociu de sortea vietii, si déca si in óra a 11 ne desconsiderati, cine ve mai pôte privi altufeliu, decatu că pe nisce dusmani neinpacati ai culturei nostre nationale, pre care vreti se o sufocati. Atatu de multu si de sinceru ne iubiti. —

In 1-a Novembre d'r' se va deschide universitatea din Clusiu, ca-ce proiectulu s'a primitu si in generale si in speciale de catra dieta, acum se vedemu, incatul se va mai respecta interesulu cultural alu romanului că atare. —

Dómneloru romane.

Deva, orasiu insemnatu in Transilvania, n'are biserică romana. —

Cu imense sacrificii din partea locuitorilor localitatii sau ardicatu zidurile unei biserice; d'r' numai zidurile.

Spre a se ajuta terminarea santului locasiu, noi josu semnatele Ve rogamu pre D Vóstra, Dómneloru romane, cu animi romanesci, cu simtieminte chrestinesci a aduce si D Vóstra o péatra la ardicarea acestui edificiu romanu si chrestinu.

Ve rogamu, Domneloru, a ne tramite sub adresa: „Comitetului pentru loteria in profitulu bisericei romane din Deva“ cate unu lucru de mana, ce va servi pentru iniatiarea unei loterii in profitulu a-celei biserici.

Loteria se va trage in timpulu, candu Asociatiunea pentru literatur'a romana si cultura poporului romanu si va tienea adunarea generale, in Deva.

Fie-care objectu, ce vomu primi, va fi trecutu in registrele comitetului si publicatu prin diare sub numele donatórei. —

Toté darurile se voru tramite pana la 1. Martiu 1873.

Dómneloru romane, inca odata ve rogamu; speram si adestam unu respunsu binevoitoriu. Primiti, Dómneloru, cordialele nostre salutari.

Deva 20 Augustu 1872.

Constantin de Dunca Schiau.

Elena Papiu.

Ecaterina Dragiciu.

Eufemia de Horvatu.

Solidaritatea in urm'a conclusului Conferentiei din 27 Iunie tienuta in Alb'a-Iulia. —

Nu potu se nu atingu ceva despre rezultatulu ce l'au avutu acestu conclusu condusu in comitatulu Turdei, cerculu superioru, si cu deosebire la romanii din Reginu, si de si o facu acésta ceva cam tardiu, cugetu ca va fi totusiu primita, precum au fostu primitu si denariulu veduvei. —

Inainte de a vorbi despre conclusulu ce l'ar' fi imbraciosiatu romanii de pre la Reginu cu oca-siunea alegerilor, amintescu, cumca pre candu scriu acestea, nu am de a insirá nimic'a contra alesului deputatu, vreau inse a dice numai atat'a ca déca romanii in acesti siese ani trecuti din urma, nu potu se dica, ca sunt baremu catu de pucinu favorati si nu s'a ivitu pana acum pentru ei unu semnu de dreptate si equitate facia cu interesele si pretensiunile loru de drepturile nationale, i recomandam Domnului deputatu, că se faca se se respectedie acelea de aici inainte, si atunci fia si-guru atatu Domnului deputatu catu si ceialalti frati maghiari, cumca vomu dà man'a si punendu umeru la umeru ne va fi sigurant'a reciproca, si ori ce

neamici ai nostri, vina aceia cu cete de poterea minotaurlui nu voru fi in stare a ne conturbá nici baremu catu de pucinu, ori ce alte tendentie centrifugali dela acestu principiu salutariu, voru fi in contra cursului naturei. —

Intorcundume la motivulu obiectului scimus cumca conclusulu acestei conferintie s'a reslatit cu o asiá intiala, in catu pentru scurtarea tempului se pôte dice, ca de minune, asiá in catu la noi si prin Reginu inca a 2-a di l'amu sciutu prea bine, am sciutu si aceea, cumca aveam se fîmu pasivi. —

Alegerile se intemplara aici dupa ast'a cu 4—5 dile mai tardiui. —

Dér' ce se vedi, aceasta pasivitate pre la Reginu unii dintre romani intalnindu-o in drumu o batura bine, apoi adunandu nisce cani se luara dupa ea, si asiá pasivitatea catu de sila catu de voia si nevoia au trebuitu serman'a se fia activa, si adeca unii mari nationalisti trametiendu apostoli prin toté anghiuile acestui cercu se si imbracara in feliurite piele de jivina si portandu in sinu crucea omori-toriului, inzestrati cu cunun'a conscientiei robuste, si că frati de sange ai lui Iud'a o spunea franco „datimi 50 ca vilu dau. —

Pasii acestoru intreprinderi fura de feliurite plase, asiá d-lu Nicolau Mantia se facu mucenicu pedestru, d-lu Andrei Popu precipită pre unu paripu cu o asiá intiala de nici Ciclopulu cu cautatur'a lui cea agera nu ar' fi fostu in stare ai tienti mersulu, earu d-lu Georgiu Sceopu -si duse rolulu seu si profesă acésta misiune in taina, asemenea si altii, alu caror nume cu asta ocasiune lu-retacu, că se nu fia ratacirea loru de a dou'a mai rea că cea d'antaia. —

Toté aceste la indemnulu marelui nostru barbatu din Reginu, de care nu se scrie ca ce indemnul'a condusu la acelu pasiu. —

Acestea toté că urmari ale conclusului conferintie din Alba-Iuli'a pentru că inteligint'a se conduca pre cei indreptatiti d'r' nepreceputi spre a fi consequenti Conclusnui adusu pentru aperarea intereseelor nostre de drepturi nationali „Vendere cum possis captivum, occidere noll.“ —

Acum se intreaba pentru ce s'a tienutu adunarea din Alb'a-Iuli'a in 27/6. —

Resultatulu firesce decurge din natur'a lucrului si e o urmare logica, că adeca cestia se aiba ce face ici, ce au decisu ceia in Alb'a-Iulia. —

Cu asta ocasiune vreau a atrage atentiunea alesului deputatu precum si a tuturor celor ce le compete, cumca se nu puna vre unu pondu pre votulu de incredere alu acestoru ómeni neconsequenți, ce se conducu numai de impregjurari, fiinduca astazi suntu cu unii, mane alalta i lasa, pentruca au datu viu atestatu cumca „nil conscient illis, nulla pollescant culpa“. —

De cumv'a d-nii de mai susu au facutu acesti pasi fara invoirea tutorului, atunci se se legitime in scrisu prin unu Curatoru, séu déca ast'a nu o potu produce se-si arete aceasta neputintia in modu serbatorescu, si atunci publicitatea va luá aceasta slabitiune spre scientia. — (?)

..... u

Cincu-mare in 15 Septemb. v. 1872.

Notitie despre institutulu defensorilor in sensulu dreptului canonico besericescu si cu deosebitu respectu la presente. —

Nu tienemu de pucinu interesu a aduce inaintea on. publicu cetitoriu unele notitie speciali despre institutulu defensorilor dupa dreptulu canonico aliu besericescu nostre, care in diu'a de astazi in archidiocesa necesitáza pre mai multi crescini bine-sentitori la profund'a cugetare si meditatiune. —

Prim'a urma canonica despre acésta institutiu salutară o aflam in Canonulu 107 Cartagenéu din anulu 419, prin care se róga Imperatii Arcadiu si Onorii de a pune pentru apararea lucrurilor besericesci defensori de cate ori ar' cere trebuinta,

catora se ie fia concesu a intrá si în cancelariile judeciurilor. —

Prin Canonulu 83 Cartagenénu se róga parintii sinodali de Imperati, că se se indure a asiedia defensori, carii cu portarea de grigia a episcopilor se apere la judecatorile politice pre seraci de ne-dreptatirile bogatilor. —

Canonulu 18 alu sinodului Cartaginénu ronducesc; ca episcopii, presbiterii séu diaconii nu potu fi defensori, că se-si procure hrana din vre-unu luncru rusinosu si neonestu. —

Acestea suntu dispositiunile canonice ale besericii nóstre in privint'a institutiunei de defensori — *).

Din citatele canóne trebue se deducemu, ca defensorii intrensele pomeniti au fostu pusi din oficiu de aperatori ai intereselor cresciniilor si besericii in antea judecatorilor civile, carii in diu'a de astadi, candu cresciniismulu se afia introdusus mai in tóte statele continentelui, pentru crestini, că atari visavis cu judecatorile civile in primitiv'a calitate „spre apararea saracilor de neindreptatirile bogatilor“, au cesatu de a mai functioná. —

Se mai afia astadi unu institutu analogu celui primitiv introdus la judecatorile civile-orfanale, asiá numitii fiscali, inspectori pupilarii séu tutori publici, carii dupa nomenclatur'a loru au indetorire de a defende interesele orfanilor, copiilor seraci de parenti, va se dica, au detorintia de a se ingriji de educatiunea pupilarilor, de avereza pupilaria si in eventum a portá din oficiu procese in numele orfanilor, candu dreptulu acestor'a altii ar' voli alu prescurta. —

Praxea de pana acum'a ne arata, ca ierarchia au pusu defensori pretutindinea spre apararea intereselor besericii nóstre cá corporatiune, in statu.

— Astadi candu usuamu de autonomia besericii nóstre garantata prin legile statului, aflam acestu institutu primitiv prin Statutulu org. prin § 32 in care aparatori interesele besericesci se chiama „defensori matrimoniali“. —

Acesti defensori au specialmente, dupa cum ne arata nomenclatur'a loru, detorintia a apará tain'a séu misteriulu casatorii, ceea-ce se intempla in acel modu, că la finea unui procesu divortiale portatuse damu tóte actele procesuale defensorei matrimoniale spre a-si da parerea in forma si meritulu cau-sei divortiali. —

In § 115 din Stat. org. alinea ultima aflam la cons. eparchiale pelanga defensorele matrimoniale si unu fiscalu cons. pentru procesele eparchii, care oficii se potu acumulá fiindu expresamente declarate de compatibili. — Defensorii matrimoniali dupa Stat. organ. fiindu alesi de representantiile respective, nu au de lipsa neci o inpoterire speciale spre implinirea oficiului, la care suntu ei chiamati. — Dupa firea acestui institutu constitutionalu defensorii matrimoniali suntu actori publici numai, si mandate speciali spre a representá partide si a porta procese matrimoniali scriptoristice la forurile besericio-judecatoresci, dupa parerea nóstra, neci decum nu potu primi, ca-ce vinu in colisiune cu obli-gamentulu oficiului loru, — care felu de lucru pre la noi s'au intemplatu pana acum'a, asiá incatul defensorele matrimoniale, firesce sub firma straina, erá in un'a si aceea persóna actoru séu inctu pri-vatul, si actoru publicu din oficiu, unu lucru dupa parere-ne de totu incompatibilu. —

In ultim'a linia mai avemu o specie de defensoru a aminti, carii in presente suntu cu totulu diversi de defensorii primitivi dupa canónele besericii nóstre. —

Acésta specia de defensori au atrasu in diu'a de stadi deosebita atentiune a ven. cons. archidiecesanu in catu s'a aflatu de competente a regula acestu felu de institutu. —

Noi intielegemu sub acesti defensori, pre acei individi, atatu din clerus catu din mirenii, carii posedu scientie canonice si judiciali, si pre cari-i im-poterescu partile litiganti prin mandate speciale de representare in cause divortiale si besericio-criminale, in antea forurilor besericio-judecatoresci, unde dupa principiulu investigatiunale introdusu in procedur'a besericio-judecatoresca se face din deregatoria cer-cetarea. —

Dupa Compendiulu de dreptulu canonicu compusu de Excelent'i Sa p. Archiepiscopu si metropolitu Andreiu Barone de Siaguna, canonulu 18 Cartaginénu se esplica intr'acelu modu, ca preutii si diaconii cunoscuti de canonisci si versati in pro-cedur'a judiciale besericésca potu se fia cu aproba-re Episcopului defensori in cause divortiali si be-

serico-criminali, incatul prin acésta functiune nu se smentesce chiomarea loru preutiesca. — Noi suntemu inse de aceea convingere, ca preutii no-stri de pe sate, carii posedu parochii, suntu destulu de ocupati, si pre basea canonului citatu nu potu se-si castige hrana s'a din atari rspre-sen-tatiuni inaintea judecatorilor besericesci, cu postu-punerea greului si responsabile lui lor u-oficiu parochiale. — Noi din partene forte pucini preuti si diaconi cunoscemu de canonisti in beseric'a nóstra gr. or. intre carii celu dintau este in adeveratu sensu Excelent'i Sa p. Archiepiscopu si metropolitu Andreiu Barone de Siaguna, déca nu Uniculu. —

Per conclusionemu a contrario urmează din ci-tatulu canonu 18 Cartaginénu, ca mirenii séu laicii insestrati cu sciintiele canonice si judeciali potu fi fara neci o restringere canonica impo-teriti de partide prin mandate speciali verbali ori in scrisu spre apararea causei loru la judecatorile besericesci. —

Este unu secretu publicu, ca noi nu suntemu pana acum'a inca atatu de norocosi de a posede o procedura besericio-judecatoresca definitiva atatu in causele besericio-disciplinarie catu si in causele di-vortiale, in care procedura a buna seama pre basea S. S. canóne va trebui a fi suscepetu principiulu canonico investigatiunalu, ci pana la stabilirea acestei proceduri suntemu avisati din partea congresulu besericescu de a ne servi in acésta directiune de materialulu din susu citatu dreptu canonico alu Excelentii Sale. —

Procedur'a acésta pentru care se afia in mare parte materialu adunatu speramu ca se va poté stabili la congresulu besericescu venitoriu, care se en-guru este in dreptatitu a aduce lege cu valóre pentru intreag'a provintia metropolitana. — Organele administrative nu potu in intielesul u-legei, acum'a candu s'a introdusu constitutiona-lismulu si in beseric'a nóstra, a-si arogá cu efeptu dreptulu de legalatore, ca-ce ele suntu chiamate a duce in deplinire, că e secutiva, hotaririle legislatiunei. —

Ven. cons. archid. in siedint'a s'a din 13 Ianuariu 1872 nr. 37 cons. a decretat, că pre ve-nitoriu se numai pôta nime din Cleru si mirenii a primi mandate, de a representá partide in-aintea forurilor besericio-judecatoresci, afora de ad-voatii censurati fora descrimine de na-tionalitate, religiune si confesiune, fora numai acei individi, carii voru fi depusu in-aintea ven. cons. arch. esamenu cu succesu bunu din Dreptulu canonico besericescu compusu de Excelen-t'i Sa precum si din procedur'a besericio-judiciala, despre care censurare voru capetá respectivii unu felu de autorisare in scrisu. —

Acestu ordine adusu pre calea administratiunei, care se esecutesa cu cea mai mare strictetia, din partea ven. cons. arch., este o mare restric-tiune in procedur'a besericio-judecatoresca de pana acum'a. —

Momentele legislativu politice, séu ratiunea, de care au trebuitu se fia ven. cons. condus la lege-facerea acestei ordinu, care dupa intieletiunea nóstra practica, este pentru poporul nostru dela tiera o mare si daunosa restrictiune, si de aceea de sub greutatea ei cutezamu, de si o recunoscemu de lege positiva si o pretiuim si respectam cá atare, a ne dá convictiunile si parerile nóstre asuprai, dove-dindu, ca efeptulu acestei dispositiuni, nu corespunde intentiunei ven. cons. arch., care abuna séma au prncesu din principiulu utilitatii ori necesitatii la aducerea acestei legi, care fiindu de mare im-portantia si ponderositate, nu s'ar' poté cu dreptu trage in competitia ven. cons. arch., cu ignorarea sinodului archidiecesanu si eventualmente a congre-sului besericescu, carii senguri suntu factorii legis-lativi din partea besericii. —

Sinodulu archidiecesanu se aduna in totu anulu odata la dominec'a Tomei, si déca s'ar' fi aratatu asiá de mare si urginta necessitate, aru fi potutu esecutiv'a subscrerne unu proiectu pentru atare lege. — In sinodulu trecutu din estu anu s'a facutu o propunere pentru reasumarea acestui decisu, care s'a declaratu cu unanimitate de urginte déra remasa ne pusa la ordinea dilei. **) —

Noi nu cunoscemu neci unu felu de canonu apostolescu ori sinodale, de a carui efluxu s'ar' poté stigmatizá cestiunata dispositiune consistoriale. — O abatere dela aceste canóne besericesci, noi nu o am admite si au o am afia de consultu. —

(Va urmá.)

*) Vedi Dreptulu Canonicu compusu de Es-
celent'i Sa Andreiu Barone de Siaguna. Sibiu 1868.
Tipografa archidiecesana.

**Projectu de adresa la cuventul
de tronu,** — subternutu dietei in 23 Sept.
1872 prin comisiunea esmisa spre compunerea a-
dresei. —

Inaltiate Imperate si Rege Apostolicu!

Cu reverintia omagiala amu primitu provoca-re Majestatiei Vóstre de a continua, conformu intereselor natiunei si recerintelor tempului, o-
per'a cea mare a reformelor interne, ce o au in-
ceputu dietele de mai nainte si de a inaintá des-
voltarea spirituala si materiala a statului prin dis-
pusetiuni legale si prin investitiuni corespundiatore.

Pricepeemu momentuositatea acestei probleme in tota gravitatea sea.

Scimu, ca avemu a indeplini intrelasariile unui lungu periodu si ca in dispusetiuni facute in tem-
pii cei mai prospeti s'au depusu numai unele funda-mente spre regularea organismului de statu.

Multe cestiuni, cari mai de demultu au remasu nedeslegate, ascépte inse si acum'a la resolvire si mai multe institutiuni salutarie, ce s'au creatu in tem-
pulu celu mai prospetu, suntu a se desvoltá mai departe,

De-si la dispusetiunile cele momentuoase ce le a facutu diet'a trecuta, a urmatu deslegarea mai multor cestiuni vitale totu-si abiá awu trecutu inca preste inceputulu reformelor de care duce lipsa pa-tri'a nóstra.

Ma in mai multe cestiuni, cari dela legislatiune pretindu dispusutiuni grabnice, nici chiaru pana la initiativa n'amu potutu ajunge.

Candu déra semtimu atatu remanerea inderepta a nóstra, catu si necessitatea reformelor interne — urmamu cu zelu patrioticu invitarea Majestatiei Vóstre la o activitate continua, consecinta si dura-tóre. Bucurosi ne vomu nisui a luá la petractare téte proponerile si a le si supera dupa cea mai buna pricepere a nóstra, conformu recerintelor tim-pului, si intereselor tierei, cate ni le va substerne regimul Maiestatii Vóstre spre regularea organis-mului de statu, a referintelor si intereselor publice si private si spre promovarea potrei spirituale si materiale a tierei.

Pentru succesulu activitatiei nóstre continue, consecinte si duratóre afam a garantia insemnata in procederea planuita si sistematica si in impartirea cuviintiósaa a timpului, precum acésta ni se pune la vedere prin aceea dechiaratiune a prea innaltului cuventu de tronu, dupa care proiectele mentionate ni se voru subscrerne la tempu potrivitu, prin re-gimulu Maiestatiei Vóstre,

Objeptele enumerate in preinaltulu cuventu de tronu negresitu suntu forte momentuoase si pre-tindu o resolvire grabnica. Ele cuprindu in sine cea mai mare parte a agendelor legislativei, la cari inainte de tóte acuma suntemu chiamati. Inse nu sufere indoela, ca, precum Maiestatea Vóstra prea gratiosu ati binevoitu a aminti in cuventulu de tronu, afara de acele obiecte mai suntu inca multe cestiuni, nu mai pucieni momentuoase si asemenea neamenavere, a caror deslegare corespundietore cu privire la referintele nóstre patriotice este o do-
rintia neastemperata a natiunei.

Noi din partea nóstra, că representanti ai tie-
rei, incatul depinde dela noi, ne tienemu de da-torintia a inaintá asemenea deslegarea legislativa a acestor cestiuni. Si déca intrelasamu astadata enumerarea detaiata acelor'a, — o facem acésta din acelu motivu, ca-ci regimulu Maiestatiei Vóstre, care urmaresce cu atentiune dorintele generale in tota direptiunea; aceste intrebari si altcum le anumera intre problemele cele mai de frunte.

Pentru increderea, cu carea noi in acésta pri-vintia privim in viitoriu, si pentru sperantia la re-sultatul, cu care ni incepem activitatea legis-la-tiva, posiedemu unu pemnu insemnatu si in istoria acelor lune, cari au decursu dela incheiarea sesiunii trecute dietale.

Pentru inrigirea extraordianaria, cu carea a-ti petrecutu interesele generali de cultura ale tierei, aflam dovedi noue in acele dispusetiuni estraordi-narie, ce Majestatea Vóstra spre infinita grab-

**) Vedi actele sinodului din 1872 siedint'a (IV) nr. 21.

nica a Universitatiei din Clusiu si a Academiei Ludoice a-ti bine-voitu prea gratiosu ale ordiná.

Esprimamu multiamit'a nostra profunda si pentru aceea parintesca ingrigire si interesare,, ce a'ti binevoitu a o areta catra acel locitorii ai tierei, cari au suferit prin esundarea apei. Asceptam cu sete si cu viu interesu vomu luá la pertracolare proiectele, cari voru face possibilu, ca acele parti ale tierei in viitoru se fia scutite de asemenea calamitati.

Cu cea mai sincera bucuria si cu simtieminte de multiamire amn primitu acele dispusetiuni ale Majestatiei Vóstre, cari s'au facutu pentru reincorporarea si provincialisarea faptica a granitieilor militarie.

In determinarea gratiosa a Majestatiei Vóstre natuinea vede realizarea dorintei sele vechie si legale, prin ce tota granitie militaria se subordinea regimului legalu alu tierei si incetandu starea exceptionala, carea este in contradicere nu numai cu legile nóstre, ci si cu sistemulu de honvedi stabilitu in tempulu mai recinte, prin acésta se face possibilu, ca binecuventarea libertatiei constitutionale se se estinda si asupr'a locitorilor aceloru teritorie.

Concedeti-ne Majestate a sperá, ca oper'a provincialisarei, pre calea straformarilor treptate, se va introduce pre deplinu catu mai curendu pre totu teritoriul granitieilor ungare croat-slavone.

Noi din partea nostra vomu pertracta totu-dun'a cu bunavointia patriotica si cu interesare viua facia de locitorii granitieilor militarie tot catu ni se va substerne prin regimulu Majestatiei Vóstre si ce privescu impartiréa administrativa representarea la dieta a granitieilor, ori privescu inartiéularea favorurilor date dejá prin Majestatea Vóstra parte locitorilor de pre acestu teritoriu, parte celor de pre teritoriul croat dejá provincialisatu.

Candu inse cu acésta ocasiune ne esprimamu de nou multiamit'a nostra cea mai sincera pentru acele dispusetiuni gratiosa ale Majestatiei Vóstre, ce s'au intemplatu si in aceste parti ale granitieilor spre intregirea teritoriala a santei nóstre coróna: concedeti-ne Majestate, ca cu cea mai profunda reverinta si incredere se Vi atragemu atentiuinea de nou spre acele, ce pentru intregirea teritoriala tie-natórie de sant'a coróna ungara le-am disu in adres'a nostra din 1869 despre reincopciarea Dalmatiei.

Nu voimu cu acésta ocasiune a le repeti cele ce se cuprindu in aceea umilita adresa a nostra. Ne tienemu inse de o datorintia neamenavera, ce este legata de pusetiuna nostra, de a ne radica vocea si astadata inaintea tronului Majestatiei Vóstre in acésta privintia, si a dà de nou espressiune spantie nóstre, ca inteleptiunea Majestatiei Vóstre va afla unu midiulocu spre delaturarea greutatilor, cari si nöue ne suntu cunoscute, si spre realisarea unei dorintie vechie si legale a tierilor de sub coróna Ungariei.

In urmarea provocarei Majestatiei Vóstre dechiaramu si cu ocasiunea acésta voint'a nostra cordiala spre esmiterea acelei deputatiuni regnicolaria a carei problema va fi a conferá cu deputatiunea Croatie si Dalmatiei despre obiectele indegetate in preinaltulu cuventu de tronu.

Facia de atate probleme inseminate legislatore, cari ascépta deslegare, a sternit u in noi semtiulu de bucuria a limesei interne acea dechiaratiune a Majestatiei Vóstre, cumca referintele favoritóre si amicabile cu staturile straine ni dau sperantia sigura spre sustinerea pacei. Cu bucuria amu esperiatu, cumca Majestatea Vóstra si cu ocasiunea cea mai recinte ati primitu dovedi despre acésta stare favorabila a referitnelor esterne. Dorim, ca regimulu Majestatiei Vóstre si de aci incolo 'si va tiené de datorintia principala: asigurarea pacei stabile, de óre-ce conditiunea de viétia a organisarei interne si a desvoltarei statului este: sustinerea continua a pacei.

Mai vertosu acésta va face possibila, ca, conformu asceptarei Majestatiei Vóstre, in economi'a nostra de statu se se asigurédie, prin economisare rationabile ecilibriulu atatu de necesariu.

Cu supunere omagiala esprimamu multiamita Majestatei Vóstre pentru bunavoint'a parintesca despre carea prea inaltulu cuventu de tronu ni a datu nöue devedi,

Cari intr'altele amu remasu cu profunda reverinta.

Majestatei Vóstre Cesare si regie apostolice. cei mai umiliti servi. Reprezentantii Ungariei, Croatie si Slavoniei coadunati la dieta.

Dela diet'a Ungariei.

In Sied. dietei din 28 Sept, Pulszky incepù desbaterea asupr'a proiectului de adresa.

Tisza recomenda proiectulu seu spre primire, apoi critica proiectele lui Trifunacz si Miletics si alu partitei dela 48.

C. Tisza luandu cuventulu pentru motivarea si recomandarea spre primire a proiectului seu de adresa, mai antaiu critica proiectulu de adresa presentat de Trifunacz si Miletics. Agrairea sengura si expresiunea: „Imperiul M. Sale,“ este destulu motivu pentru respingerea acelui proiectu, cu atatu mai multu — dice Tisza — pentru ca nici titlulu nici amintit'a spresiune nu corespunde nu numai positiunei ce elu o doresce Ungariei, dér' nici dualismului consistinte; ca-ci acelu titlu se deriva din timpulu Austriei unite, candu sub numirea „Austria,“ Ungari'a si Austr'a s'a pricoputu ca unu statu. —

Nu pote primi inse nici proiectulu de adresa substernutu dela partid'a dela 1848. — Nu néga ca acestu proiectu contine multe adeveruri. Ide'a conducatoria inse i este, ca acésta camera representativa e nelegale si ca că atare trebue disolvata; Acésta e o idea pe carea densulu n'o pote acceptá. — Acel'a care dechiara o corporatiune de nelegale, si totusi remane in ea că membru, acel'a pecatusee mai multu contra legii decatul celu ce o tiene de legale. ?!

Ce ar' trebui se fia, on. casa, consecintiele logice ale acestei impreguri? Acelea, ca aceia cari acésta corporatiune o numescu nelegale, se éssa din ea? Acésta inse acei d-ni deputati nu potu face, n'o potu face din punctu de vedere alu conservarii de sene. —

Dér' nici proiectulu presentat de J. Schwarszt cologii sei nu-lu pote primi. Primulu motivu din care nu-lu accepta, este ca intr'insulu nu se atingu cele mai essentiali cestiuni de reforme, adeca cele de dreptu publicu. Apoi — dice Tisza — sum silitu a dechiará, ca spre mare suprinderea mea am cetit u in acelu proiectu despre prolungirea mandatelor si impucinarea ablegatilor, ér' in privint'a pressei se dice acolo, ca delictele de pressa se se pedepsésca pe calea celui mai scurtu procesu criminalu. Acésta e o reforma — nu spre progresu, ci spre regresu. —

Catu pentru proiectulu de adresa alu comisiunei, Tisza analisandu-lu si criticandu-lu, nu-lu primeste din mai multe puncte de vedere. — Trencundu apoi la aperarea proiectului seu, Tisza amintesce despre multele asupririri, foradelegi si coruptiuni ce le-a comisul regimulu la alegerile dietali. In adeveru — dice Tisza — ar' fi interesantu a combiná ordintiunile ministrului de interne ce le-a esmisu catra comitetele centrali, ca-ci e imposibilu a nu se inchiná acelei modeste retrageri ce a dovedit u densulu facia cu dreptulu comitetului central, de cate ori a fostu vorba de a impiedecá unu pasiu nelegale care, a fostu intru folosulu partidei regimului; dér' si acea energia si iutime trebue s'o recunoscemu, cu care elu insusi a nimicitu ordintiunile legali, déca interesulu guvernului recerea acésta. (Strigari din stang'a: Ásia e!)

Intr'unu cercu elect. alu cottului Bihor s'a pretinsu stergerea unui numeru oresi-care de alegatori. Comitetulu central a respinsu pretensiunea respectivului, care era unu zelosu si ingagiatusu alu partidei guvernamentali. Acest'a a facutu plansore catra ministrulu inca in acea-si di. Ce cugetati, d-loru, c'a facutu ministrulu? Cugetati dora

ca a provocat comitetulu central se-i tramita protocolulu seu? O nu! Ministrulu internalor n'a afilu de lipsa a vedé protocolulu; elu nici nu s'a straduitu de felu spre a cunoscere motivele, ci a ordinat ca comisiunea centrale se-si schimbe decisiunea. Ministrulu internalor a ordinat acésta far' a cunoscere actele concernint. (Ilaritate in stang'a.) — Afara de acestea Tisza mai insira multe date despre abusurile poterii de oficiu a ministerului si ale organelor sale, si recomenda proiectulu seu spre primire. —

Cartea rosia

a Austro-Ungariei intre alte documente politico diplomatic enumera si corespondentile portate pentru apararea judanilor in Romani'a, vinovatii de crimea din Ismailu, unde spurcara cele sante; se le reproducem si noi, ca acte istorico-politice:

,Contele Andrassy catra Schlechta in Bucuresci.

Vien'a, 13 Fauru, 1872.

Eu aprobu, ca d-ta te-ai alaturat la pasii colectivi ai corpului consular, din incidentele esceselor dela Cahulu. Ne bucuram vediendu, ca guvernul pare a fi resolutu a continua cu energia investigatiunea.

Vien'a, 27 Martiu, 1872.

Dupa mai multe sciri private, israelitii credu ca la pasii voru fi din nou amenintati de persecutiuni si se temu, ca mesurile luate de catra oficie nu voru fi suficiente. Spune guvernului, ca noi i creduram, ca la casulu obveniente, va sci nimeri mesurile necesarie.

Bud'a, 8 Apriliu, 1872.

Dupa aretarea telegrafica a d-ta delale 3 Aprile, se spune ca consululu generale anglesu din Bucuresci a primitu dela guvernulu seu informatiuni calcutate in cestiunea israelitilor.

Nisce sciri private ce au sosit u aici anuncia, ca „alianta israelita“, aru fi primitu asigurarea dela guvernulu germanu, ca acest'a va face pasi in Bucuresci că israelitii, cari au suferit prin violentie mai recente din Moldova, se fia óre-si cătu-va despagubiti.

D-ta esti impoternicitu eventualmente a te asociá la unu astu-feliu de pasiu, manifestandu totuodata deplin'a nostra incredere ce o avemu catra guvernulu princiariu, catra intentiunile si vitalitatea lui, care lu va face că abstragundu dela tota influint'a esteriora, se liniscésca pre israeliti in justele loru presiuni.

Vien'a, 23 Aprile, 1872.

Cu tota ca capitulatiunile ne-aru fi indreptatit a protestá contr'a judecarei rabinului Alter Brandes prin tribunale romane, totu-si n'am facut'o pentru că sa nu facem greutati guvernului. Noi inse suntem indreptatiti a pretinde, că Brandes, pre langa cautiune, se se puna pre pitioru liberu, si se fia prevediutu, in spitalulu civilu pana atunci, pana candu judecatoriu de prim'a instantia 'si va fi pronunciatu verdictulu. Déca nu se va absolve, apoi d-ta ai se te intrepuni, că Brandes se fia gratiatu.

Tisza-Lucz, 1 Maiu 1872.

Mi e intentiunea, că sa insisti pentru neamantan'a eliberare a condamnatului, déca lucrulu are sa vina inaintea casatiunei, dara la acésta numai sub acea conditiune ne vomu invoi, ca alte persecutiuni judecatoresci nu se voru mai face.

Baronulu Schlechta catra c. Andrassy.

Bucuresci, 3 Maiu 1872.

Rabinulu Alter Brandes si conacusatulu seu Goldschläger fura agratiati de principele, si eri sér'a eliberati.

Contele Andrassy catra c. Beust in Londonu.

Vien'a, 21 Iuniu 1872.

Praecum fara indoéla, va fi cunoscutu Es. vóstre, guvernulu anglesu regescu s'a adresatu catra mai multe cabinete, că toti la olalta se redicam cu-

ventul in Bucuresci, in favorul israelitilor espusi la repetitele persecutiuni in principatele dunarene.

Prin scrisoarea dela 13 Aprile, ambasadorulu Maj. Sale britanice 'mi comunică, ca Anglia a facut un atentu si a admoniatu pre guvernului princiariu despre periculele, cari aru trebui se amenintie pre israelitii de acolo cu ocaziunea iminentei serbatori a pascilor, dèca din non s'aru ivi deselete suspicionari si acusari pentru pretins'a intrebuintiare de sange crestinescu la ceremoniele pascilor.

D-lu Andrew Buchanau propuse au asta cale guvernului c. reg. sa cumpără, dèca nu afia cu scopu in interesulu omenimiei a adresă unu asemenea protestu catra cabinetulu princiariu. In respunsulu meu verbalu la acesta propunere, nu m'am potutu alatură la opiniunea, ca pasulu projectat aru fi aptu, a promovă cu eficacitate securitatea personala a israelitilor in Moldo-România.

Din parte-mi amu credutu ca o astu-felin de influintiare a poterilor din partea contrarilor guvernului tierei, intre cari suntu de a se caută urditorii nelinișcii, se va areta că pressiune exercitata din afara. In acestu casu apoi, in adeveru aru fi de temutu, că intrevine straina, devenita tutela asupr'a oficiolatelor locale in favorulu elementelor israelitene in ochii partidei returnatorie, aru dà nou nutrimentu miscamintelor din tiéra, că si 6re-si care aparintia de indreptatire nationala.

De-si n'am potutu suprime ingrijigirile de mai susu, totu-si perseveram in dorintă nôstra si n'am remas neactivi, de a vedé in statulu vecinu sustinuta liniscea si pacea.

Instructiunile cătra agintele si consululu generale ostru-ungurescu s'au tramsu dejă, cari l'au indrumat, a esprime ministrul esternalor de dincolo increderea, care o avem catra nesuntiete seriose, de primu interesu pentru guvernulu romanu, d'a sustienă cu severitate ordinea publica si mai cu séma a luá de timpuriu tóte measurele, cari aru potè mai bine aperă israelitii.

Cu privire la eventualitatea unei purcederi comune a representantilor esterni din Bucuresci, d-lu Schlechta inca fù plenipotentiatu, a se alatură colegilor sei.

Contele Andrassy catrab. Schlechta in Bucuresci.

Vien'a, 15 Iuliu 1872.

In reportulu d-tale dela 19 Iuniu ni-ai descris u impressiunea, care a provocat' scirile multu discutate in timpulu din urma despre o intrevine diplomatica in privintă cestiunei israelitilor romani, atatu in cercurile ministeriali, catu si in organele publice din România. Amu prevediutu acesta impressiune.

Cu atatu apare mai de dorit, că emancipatiunea poporatiunei de creditia mosaica se se prepare in mesur'a, incatu ea se va areta corespondiatoria relatiunilor, prin initiativă guvernului romanu astfel, ca acestu progresu civilizatoriu se nu pótă fi aretatu că unu resultatu alu pressiunei din afara.

Pentru o astu-feliu de renovare profunda inse se pare ca România acum'a are pucinu terenu si respectivele mesure se potu pune in pracea numai mereu si graduatim; éra guvernulu principiariu aru trebuí se se interesedie, că ansele la gravaminele, asiá dicundu periodice ale poterilor europene despre persecutiunile israelitilor, de astadi incolo sa se impucinez dupa potentia. La acèst'a aru contribui mai multu astu-feliu de nesuntie prin cari s'aru micsioră pucinulu prospectu spre nepedepsire ce-lu dà provocatorilor si complicilor astor-feliu de esecese actual'a procedura criminala romana.

Bine-voiti dle, a consultă confidentiale acestu objectu cu ministrii principelui Carolu, in intielesulu observarilor present, si a-mi reportă cum s'au primitu indegetarile d-tale.

(„Fed.“)

Mai nou. Am asteptat si post'a de adi, că se me convingu, că potura se fia deputatii romani in dieta atatu de indolenti, incatu se nu redice neci o vóce in favórea intereselor romane la desbaterea proiectului pentru universitatea din Clusiu. Nu, nu ne poteam închipui o amortire că aceasta, a lua in aperare dreptulu romanilor, de a pretende, că universitatea din Clusiu se fia numai paritetica, că una ce se redica in mediul romanilor si potemu dice, ca mai multu din sodórea romanilor. Cum de tacu si activistulu Nemes Petru? Tempora mutantur?!

Post'a mai nouă ne aduce una porning dusmanosă intre turci si muntegreni.

In 28 Sept. la Rolaschinu si Lipova atacanduse au cadiutu mai multi morti si raniti din ambe partile. „Times“ are telegramu din 30 Sept. in care se spune, ca turci au cadiutu 18 morti si ca Pórt'a otomana ar' fi mustratu pe principale Monenegroane, provocandul a pedepsi pe culpabili, ca de nu ostasii turci voru intra in Muntenegru. Alta scire din Constantinopole repórta, ca internumicul Rusiei a propus o nota collectiva catra Pórt'a declarandu, ca turci au fostu atacatorii, inse representantii celorulalte poteri au refusat not'a colectiva. Se vede, ca Rusia n'a uitatu de planele sale de a incuragia pe Slavii sei, si ca se pote preste tóta asteptarea incinge unu focu in oriente, care va imbalsasi statele interesate in caus'a aceasta, si tóta Europa e interesata. Toti se pregatesc cu armari intetite, ore nu pentru eventualitati orientali?

Nr. 3223/1872.

2-3

Publicatiune.

Ratiocinulu oficiului de amanete (Berjășanti) facutu pentru anulu 1871 si propusu spre examinare a datu urmatoriulu resultatu, care prin aceasta se aduce la cunoscinta publica:

Perceptele constau:

1. In interesu sumele de imprumute resolvite a . . . fl. 18,324.94
2. In sume de depozite cadiute . . fl. 129.86
3. In percente de licitatii . . . fl. 89.67

dau la olalta sum'a de fl. 18,544.67

Erogatele constau:

1. Pentru interesele la capitalele primele afara de fondulu actielor . . fl. 7,425.05
2. Pentru necessitatilie officiului . . fl. 444.48
3. Chiria pentru quartiriu . . . fl. 2000.—
4. „ pentru magazinu . . . fl. 20.—

da la olalta sum'a fl. 9,889.53

Supragundu erogatele din percepte éssa venitulu curatul alu anului 1871 cu 8655 fl. 14 cr., de aci se supragru:

1. 40% alu venitului curatul că salaria pentru servitii oficialilor si remunerarea servitorilui . . fl. 4,262.06
2. adausu la plat'a pentru primulu servitoriu alu oficialului . . . fl. 130.
3. adausu la plati si remunerarea pentru quartiriu pentru alu 2-lea servitoriu alu oficialului . . . fl. 145.—

Sum'a fl. 4,537.06

remane unu restu de . . . fl. 4,118.08 care se intrebuintădă in chipulu urmatoriu:

1. La fondulu spitalului civilu pentru 79 de actii e a se plati dividend'a de 6 fl. 30 cr cu . . . fl. 497.70
2. la fondulu de pensiuni alu oficialului magistratuali pentru 8 actii dividenda de 6 fl. 30 cr. . . . fl. 50.40
3. pentru timbrulu quietantielor . . fl. 2.69
4. pentru contributiune pe venitu . . fl. 951.60

e la olalta fl. 1,502.39

restulu per . . . fl. 2,615.69 este hotaritul pentru rescumperarea actiilor.

Brasovu 2 Octobre 1872.

Magistratulu urbanu si districtuale.

Anuntiu.

Fiinduca suntu decisu a visitá Expositia din Vien'a, facu cunoscetu la toti Domnii Posesori de Antiquitati; fia acele Monete, Arme, Tablouri bi-

jutarie, cu unu cuventu ori ce obiecte antice, amesturatu valorei loru le voiu plati cu unu pretiu forte aventure.

Posesorii de asemenea obiecte suntu rogati a pofti in magazinulu meu, care se afla in tergulu Strailor si dela San-Michaiu in strat'a Caldara-riilor.

Cu deosebita stima

I. R. Rosner,
anticuariu.

Publicatiune.

Subscrissii au onore a face cunoscetu on. publicu, ca amu primitu asuprane

Directiunea suprema a bancei de asecuratiune si ipoteca

Tisza.

Asecuramu in contra focului si grandinei perlangă premiele cele mai favoritòrie.

La ipsarea tarifelor de premia ne extendem pe terenulu asecurararii vietii la toti ramii si modalitate esite pana acum.

Si damu garanti'a ceruta, dupa obligamintea on. societati asecuratòrie luata asuprasi pelanga **doué millioné fl.**

Inceperea negoziului bancei ipotecarie vomu ave onore a o face cunoscuta onorat. publicu mai tardiu.

Provocandu atentiunea on. publicu la cele de susu, ne rogamu, că se binevoiesca a -si face asecuratiuile la noi, onorandune cu increderea Domnilor Sale.

3-3

Brasovu in Septembre 1872.

Directiunea bancei

asecuratòrie si ipotecaria „Tisza“

Nr. 1103/pret. ex. 2872.

3-3

Concursu.

Spre ocuparea urmatelor posturi notariali cercuali si adeca!

1. Notariatulu Cuciulatianu constatatoriu din comunele: Cuciulata, Comana inferiore si Lupsia cu unu salariu anuale de 400 fl. v. a. quartiru liberu si localitati de cancelu in Cuciulata;

2. Notariatulu Venetiei inferiore constatatoriu din comunele: Venetia infr., Venetia superiore si Comana superiore cu salariu anuale de 400 fl. v. a. quartiru liberu si localitati de cancelu in Venetia inferiore; si

3. Notariatulu Vadeanu constatatoriu din comunele: Vadu, Buciumu, Mandra si Toderită asemenea cu unu salariu anuale de 400 fl. v. a. quartiru liberu si localitati de cancelu in Vadu; — se deschide prin aceasta concursu pana in 16 Octombrie a. c.

Doritorii de a ocupa vreunulu din aceste notariate voru ave a-si tramite la acestu oficiu suplicele timbrate si proviedute cu atestatele de qualificatiune pana la tempulu determinat.

Venotia infr. 20 Septembre 1872.

Pretur'a Venetiana.

Jacovu Popenieciu,
Pretore.

Cursurile

la bursa in 7 Oct. 1872 stă asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 25	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 " 74	" "
Augsburg	—	—	107 " 85	" "
Londonu	—	—	109 " —	" "
Imprumutulu nationalu	—	—	65 " 25	" "
Obligatiile metalice vechi de 5%	70	" 50	" "	" "
Obligatiile rurale ungare	79	" 25	" "	" "
" temesiane	78	" 50	" "	" "
" transilvane	77	" 75	" "	" "
" croato-slav.	—	—	" "	" "
Actiunile bancei	—	—	881 " —	" "
" creditului	—	—	329 " 60	" "